

Универзитет у Нишу

Правни факултет

Организација полиције

(мастер рад)

Ментор

Проф. др Предраг Димитријевић

Студент

Милош Јовановић

Број индекса М023/18-УП

Ниш, 2020

Садржај

1. Увод.....	1
2. Историјски развој организације полиције.....	3
2.1. Античко доба.....	4
2.2. Средњи век.....	6
2.3. Период од осамнаестог до деветнаестог века.....	8
2.4. Савремена полиција.....	10
2.4.1. Политичка ера.....	11
2.4.2. Ера реформи.....	12
2.4.3. Ера заједнице.....	13
3. Организација полиције у Републици Србији.....	14
3.1. Дирекција полиције.....	14
3.2. Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима...14	
3.3. Управа криминалистичке полиције.....	15
3.4. Управа полиције.....	16
3.5. Управа саобраћајне полиције.....	17
3.6. Управа граничне полиције.....	19
3.7. Управа за управне послове.....	19
3.8. Командно-оперативни центар.....	21
3.9. Управа за међународну оперативну полицијску сарадњу.....	22
3.10. Јединица за заштиту.....	23
3.11. Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката.....	23
3.12. Жандармерија.....	24
3.13. Хеликоптерска јединица.....	24
3.14. Специјална антитерористичка јединица.....	25
3.15. Полицијске управе.....	26
4. Организација полиције у упоредном праву.....	27
4.1. Организација полиције у праву Сједињених америчких држава.....	28
4.1.1. Организација полицијске управе.....	30
4.2. Организација полиције у праву Велике Британије.....	34
4.3. Организација полиције у праву Француске.....	36
4.4. Интерпол- интернационална полиција.....	39
5. Закључак.....	40

1. Увод

Реч полиција потиче из грчког језика од речи *politeia* што означава државну управу, устав и речи *polis* која означава град. Реч полиција (*franc. police*) у таквом облику први пут се јавља у Француској око 1250. године, затим је прихваћена и у Немачкој – *polizei*, негде у 16. веку реч полиција добија значење одржавање јавног реда¹, а затим постаје интернационална и општеприхваћена негде крајем 17. века.

Данас реч полиција користи се и у нашем језику и најчешће она означава посебан орган државне управе који је задужен за очување сигурности грађана, орган који обезбеђује заштиту како личну тако и имовинску, чува јавни ред, задужен је за превенцију и репресију криминалитета.²

Постоји више теорија о настанку полиције. У делу Полиција и друштво говори се о четири основне теорије о настанку полиције³. Једна од теорија о настанку полиције је *теорија о контроли нереда*. Теорија о контроли нереда објашњава настанак полиције као одговор на криминалитет масе, дакле према овој теорији постојање полиције неопходно је како би се спречило насиље масе где се као пример наводе немири у Бостону пре успостављања полицијске управе.

Друга теорија о настанку полиције је *теорија о контроли криминалитета*. Ова теорија објашњава да се неопходност постојања полиције огледа у томе што је услед повећања криминалитета било неминовно успоставити нову врсту заштите грађана, а то би била модерна полиција какву данас познајемо.

Трећа теорија о настанку полиције је *теорија о контроли класних сукоба*. Теорија о контроли класних сукоба објашњава настанак полиције због подела које су настале у друштву услед економске и класне експлоатације. Ова теорија објашњава да је модерна

¹Милетић, С., Полицијско право, Полицијска академија, Београд, 2003, стр. 57

²Талијан Момчило, Аранђеловић Душан, Велимировић Драган, Организација и послови униформисаних припадника полиције, Виша школа унутрашњих послова, Београд 2001., стр. 26

³Кенет Н., Корднер Г., Роберт Р., Смит Б., Полиција и друштво, Оксфорд 2004, поглавље друго, стр.42

полиција средство у рукама индустријске елите којим се контролише отпор експлоатисаних радника.

Четврта теорија је *теорија о урбаној дисперзији* која објашњава стварање полицијских управа у градовима у којима их није било као последицу угледања тих градова на веће градове у којима има полицијских управа, а не због стварне потребе за истим. Полиција се сматра делом државне структуре која је неопходна за постизање стабилности.

Полиција преко својих службеника представља цивилну власт владе. Полиција је уобичајно одговорна за одржавање јавног реда и мира, спровођење закона и спречавање, откривање и истрагу криминалних активности.⁴ Полицији се често поверавају разне дозволе и регулаторне активности од стране државе. Постоји изузетна историјска, географска и организациона разноликост у активностима које су биле дефинисане као полиција. Полицијски рад се знатно развио у односу на оно што је представљао вековима уназад. Како је број људи све време растао, а неформалне институције социјализације и социјалне контроле - као што су породица, школе и црква - смањивале своју ефикасност, полиција је постајала све неопходнија.

Полиција има пет основних функција. На првом месту је превентивна функција, која се везује за генералну превентиву, превентиву криминалитета и безбедносну превентиву. Превентивна функција подразумева све оне задатке и послове које полицијски службеници предузимају како би спречили кривично дело. Друга би биларепресивна функција која означава примену силе на основу закономодређених овлашћења. Након репресивне имамо одбрамбену функцију полиције, када полицијске снаге у оквиру вршења својих редовних задатака могу бити ангажоване и у вршењу задатака војног карактера. Постоји и научно-истраживачка функција полиције јер напредек полиције зависи од истраживачког рада и примене научно-технолошких достигнућа, а једна од функција полиције је и надзорна функција полиције, како би се обезбедила уставност и законитост њеног деловања.

⁴Талијан М., Аранђеловић Д., Велимировић Д., Организација и послови униформисаних припадника полиције, Виша школа унутрашњих послова, Београд 2001., стр. 26.

2. Историјски развој организације полиције

Полиција је једна од првобитних и најстаријих институција људског друштва и датира из времена првих држава. Полиција је настала као потреба владајуће елите да наметне одређена правила понашања појединцима. Било је покушаја формирања неких облика полиције која су имала неформалан карактер, још у доба пре настанка првобитних држава. Развојем пољоприврде и занатства повећава се и робноовчана размена што има за последицу стварање све сложенијег друштва и друштвених односа. У складу са тим изменама мења се и настаје и државни војни и управни апарат. Неопходна је била потреба да се контролише и обезбеди ред у све већим друштвеним заједницама. Државато чини дефинисањем норми које су у једном друштву прихватљиве и дефинисањем правила која се имају поштовати, а свако непоштовање има за последицу одређену санкцију.

Најранији покушаји контроле људског понашања датирају још из античког доба, када су сумерски владари, пре око 2100 година пре нове ере, написали акт о кривичним делима против друштва. Заправо се Ур-Наму законик сматра најстаријим законом на свету. Иако није очуван у целости, реконструкцијом делова законика је утврђено да се у овом законуку регулишу правила понашања, као и врста и начин санкције.

Формирањем првих држава ствара се потреба и за установљавањем све сложенијег државног апарата. Као елементарни облик контроле друштвеног понашања јавља се полиција. Када говоримо о полицији тад и сад она је претрпела велике измене што је неспорно, али је један од основних делова државног апарата била одувек. У прво време делови државног апарата нису били јасно подељени нити су њихове функције па ни организација биле јасно дефинисане, те су се преплитале и једни исти органи бавили су се законодавним, судским и извршним делатностима. Из тог разлога полицијска организација дуго је била повезана са политичком и извршном влашћу са нејасно дефинисаним задацима због чега је делокруг послова био јако широк. Полиција је најпре била повезана са војском у смислу деловања и организације. Развојем и напредовањем у погледу државних уређења послови и задаци полиције се јасније дефинишу, због чега се сужава и круг делатности којима се полиција бави услед чега се мења и прецизно одређује и организација полиције.

2.1. Античко доба

Прва полицијска организација створена је у Египту око 3000. пре нове ере. Ташње египатско царство било је подељено на 42 административне јединице; за сваку јединицу фараон је именовао званичника који је био одговоран за правду и сигурност. Помогао му је шеф полиције, који је носио титулу *sab heri seker*. Виша класа често би унајмиљивала приватне стражаре да штите своје домове и имовину, а ти стражари су били и са одређеним војним искуством. Бедуини су често били запослени да надзиру границе и помажу у заштити трговинских каравана, док су египатски стражари служили у више домаћих сфера. У то време у Египту није постојала стална војска, па су ти људи такође били постављени као стражари у утврђењима дуж границе, чували би краљевске гробнице и служили као лични телохранитељи и заштитници трговаца у походима у друге земље.

Прва војска у Египту створена је под владавином Аменемхата I, око 1991-1962. пре нове ере. Ову војску сачињавали су војници који су били високо обучени професионални ратници. Помало неформални начин запошљавања ратника као стражара замењен је развојем професионалне полиције са посебним фокусом на спровођењу закона; нова војска је преузела већину одговорности старе гарде.

Око 1200 – 900 године пре нове ере Стари Грци нису имали званичне законе или казне. Убивства су решавали чланови породице жртве који би након тога тражили убицу те би они њега лишили живота што је често започињало бескрајне крвне освете. Грци су тек средином седмог века пре нове ере почели да успостављају званичне законе. Око 620. пре нове ере, Дракон, атински законодавац, написао је први познати закон древне Грчке. Овај закон предвиђао је јако строге казне, те је и данас често у употреби флоскула „драконске казне” када се мисли на јако сурово кажњавање. У Атинизлочинцима је суђено пред поротом од 200 или више грађана изабраних насумично. Злочинци су кажњавани новчаним казнама, одузимано им је право гласа, били би прогнани или осуђени на смрт.. Затвор обично није био казна.

Полицијску делатност у старој Атини обављало је више органа. Страни робови су често били запослени да надзиру градове старе Грчке и често су били у саставима формација полиције јер је за слободне грађане ова врста занимања била понижавајућа. Грцима је било непријатно када су грађани надзирали властите суграђане. Делатност

надзора вршио је *poliarh*. Постојала је и улична и трговачка полиција које су се састојале од неколико чиновничких група са по десетак чланова. *Astinomicu* вршили надзор над грађевинским радовима и водили бригу о стању на улицама, док су ред на трговима контролисали *ageronomi*. *Peripolicy* представљали стални одред, који је образован након Пелопонеског рата, који је вршио послове пограничне страже. Грчка филозофија и грчка цивилизација могу се сматрати творцима политике као друштвене појаве, а с тим у вези и формирање заштитних организованих јединица у првим облицима политичких заједница.

Август Цезар био је први владар Рима који је реформом царства у знатној мери елиминисао безбедносне проблеме са којима се Рим суочавао јер је успоставио полицијске снаге. Он је на тај начин и сам могао да оствари већу контролу над градом, те је поприлично смањио утицај професионалне војске у граду Риму. Пре Августовог доласка и формирања Преторијанске гарде одржавање реда и мира у Риму било је поверено *edilima* који су се старали о безбедности на путевима, одржавали ред и мир, али и обављали послове ватрогасаца. *Edili* су били састављени од робова и били су релативно малог броја што је довело до тога да не могу да на задовољавајући начин одговоре на безбедносне изазове у тадашњој римској држави, због чега је створена Августова гарда која је у значајној мери побољшала стање у држави.

Полицијске снаге које је формирао биле су установљене у виду гарде и служиле су да у Риму одрже сигурност, спречавајући све облике нарушавања безбедности. Гарда је првенствено служила у одбрани унутрашње сигурности Рима. Била је организована у девет кохорти. Свака кохорта бројала је по хиљаду људи, а три су биле смештене у самом граду. Чланови ове три кохорте нису носили униформе. Припадници гарде патролирали су градом и дању и ноћу.

Касније уз полицијске задатке које је обављала, гарда је кренула и са активним учествовањем у борбеним дејствима. Ипак војска је представљала доминантну снагу заштите, посебно у погледу контраобавештајне компоненте, што је за последицу имало инкорпорирање гарде у војну јединицу. Стапање гарде у војску резултирало је да су веома дуго војни и полицијски послови били обављани од стране једне исте организације. Треба истаћи да без обзира што је војска обављала полицијске послове, у овом периоду имала је све одлике политичке полиције те се служила најсуровијим принудним средствима са задатком одржавања постојећег поретка.

2.2. Средњи век

Након пропасти римског царства и античког робовласничког система, успостављају се нова друштвена уређења. Долази до значајних промена у друштву, политици и у свету уопште. Јавља се ново друштвено уређење- феудализам. Владар располаже територијом и овлашћењем да делове територије да на коришћење цркви, члановима породице или трећим лицима који су називани феудалцима. Феудалци су вршили власт на територији која им је дата, а били су у обавези да се одазову владару на позив у рат. У државама средњег века дошло је до регресије у односу на постигнути степен развоја, што се одразило и на развој полиције. У овом периоду значајан утицај добијају религија и црква. Преовладавао је став да је овоземаљско пролазно и привремено, те да се човек мора припремити за вечни мир покајањем и веровањем.⁵ Овај период одликује настанак апсолутистичких монархија где је владар изједначен са државом и ствара се јак и централизован војни и управни апарат у оквиру кога је и полиција. У апсолутистичким монархијама на чијем је челу био апсолутистички монарх, владару је подређен целокупни државни апарат те и полиција. Врховним носиоцем власти сматрао се владар. Макс Вебер је овакав тип власти дефинисао као традиционални тип власти где се власт врши на основу потпуног личног права.⁶ Преузимање одговорности за безбедност од стране владара довела је до тога да се појача рад такозваних ноћних стража. Ноћне страже биле су састављене од група грађана који су током ноћи патролирали улицама у потрази за пожаром или немирима било које врсте. Чланови ноћне страже именовали су појединце међу њима који би спроводили истраге, хапшења и убирали порез.

У Француској се у овом периоду развијају јаке централистичке тенденције, а појам полиције схваћен је веома широко. Државни апарат састоји се органа финансија, правосуђа, одбране и полиције. Полицијским послом у ужем смислу баве се комесари- краљеви намештеници и служба стрелаца.⁷ За Француску је било карактеристично и то што је у њеној ноћној стражи била ангажована и коњица. Луј XIV ће створити прву модерну политичку полицију.

⁵Радослав Ратковић, Основи политичких наука, Београд 1985, стр. 24

⁶М. Вебер, Приведа и друштво, том И, Просвета, Београд, 1976, стр. 183.

⁷Касније ће се служба стрелаца пререформисати и онда ће настати жандармерија.

Енглеска у овом периоду задржала је своју традиционалну локалну самоуправу. У тако организовану локалну самоуправу полицијске задатке обављали су изабрани локални полицајци који су били називани енг.*constable*, грофовијски шерифи са помоћним особљем као и градске полиције. Дужност именовања локалних полицајаца постепено прелази на округе и провинције. У овом периоду долази и до измена финансирања полиције, те се експериментише са финансирањем полиције из јавних прихода. Затим се јављају и покушаји стварања специјалних полиција попут речне полиције. У дванаестом веку у Енглеској краљ је именовао шерифе да изричу новчане казне за преступе и да надзиру систем чувања реда и мира који је подразумевао да је сваки члан округа од десет кућа одговоран за понашање људи у свом округу. Овакав систем одржавања реда и мира постојао је још дуго и био језаснован на подели у групе од по десет кућа или десет породица. Десет породица или десет кућа сачињавале су жупу, а неколико стотина таквих заједница сматрало се грофовијом. Тадашње грофовије одговарају ономе што данас познајемо под називом округ. Мушкарци старији од петнаест година у овим грофовијама чинили су групу задужену за гоњење одбеглих криминалаца. Свака жупа именовала је редаре који би помагали шерифу у вршењу дужности. Редари су као и шериф спроводили истраге, уручивали судске позиве и налоге, те надзирали рад ноћне страже.

Крајем тринаестог века уведене су одређене новине у Енглеској. Наиме у тринаестом веку формирана је канцеларија судије за прекршаје, те се сада у задатке којима се бави шериф укључује и судија за прекршаје који заједно са редарима помажу шерифу. Посао редара и судије за прекршаје у овом периоду није био популаран, а ни обавезан. Сви ови послови, осим посла шерифа који је био именован, нили су на добровољној основи. Није била реткост да људи плате неком другом да уместо њих обави редарску дужност. Проблем је представљао то што су људи којима је плаћано да врше ове дужности најчешће били необразовани, а уз то и недовољно плаћени, што је даље довело до неефикасног и лошег обављања ових послова. Овакав начин обављања полицијске дужности и оваква општа слика о полицијском послу није помогла да се мишљење народа о овом државном органу створи боље мишљење. Овакав систем функционисао је у Енглеској све до деветнаестог века.

2.3. Период од осамнаестог до деветнаестог века

У осамнаестом веку се дешавају велике економске, друштвене и културне промене што за последицу има и велике промене у државној управи. Осамнаести век се сматра веком када настаје савремена полиција. Научна и техничка достигнућа такође имају свој утицај на промене у начину рада полиције. Мења се целокупна структура државних управних апарата, а посебно полицијског. У потрази за послом, а услед развоја индустрије долази до великих миграција људи из села у градове. Постојећи системи заштите нису могли да дају адекватан одговор на немире који су настајали. Редари који су обавали посао ноћне страже су имали ограничена овлашћења исредства, а на сваку затражену помоћ нису добијали позитиван одговор, што је даље водило до константног незадовољства редара. Због чега су се често уместо да патролирају улицама, ноћни редари затицали како спавају у локалним кафанама. Услед овакве ситуације са редарима, богато грађанство штитило се на тај начин што је плаћало слуге које би их чувале, док сиромашни грађани нису имали скоро никакву заштиту. Уколико би кривично дело било имовинске природе, уобичајно је било да се плати некоме да пронађе крадљивца, најчешће се плачало редару, који је иначе упознат са ситуацијом у граду. Како често опљачкана особа није имала новца да плати, редар би задржао део украдене имовинете би на тај начин био награђен.

Значајне промене у овом периоду односе се на задатке полиције, методе рада и организације. Са актуелним променама у друштву и све већем нивоу демократије, мења се и полицијско деловање у истом смеру, те се улога принуде у полицијским овлашћењима смањује.⁸

Државом порекла савремене полиције сматра се Француска. Након француске револуције приступа се новом, демократичнијем начину избора полицијских комесара и њих у овом периоду бирају грађани. Оснива се Министарство опште полиције 1976. године, а досадашња полиција се реоргнизује и назива се Национална жандармерија. Касније, у деветнаестом веку прави се функционална подела на судску полицију и административна полицију. Судска полиција је истраживала кривична дела и имала улогу

⁸С. Нешковић, Безбедност и реформе у Србији, Институт за политичке студије, Београд, 2006, стр. 81.

као помоћни и извршни орган правосуђа, док је административна полиција имала општи задатак да одржава јавни ред и мир. Затим полицијске послове преузима Министарство унутрашњих послова, али наставају да постоје у оквиру њега специјалне полицијске организације са ужим делокругом послова, па су тако постојале железничка, поштанска и друг врсте полиција.

Почетком деветнаестог века у Енглеској се почињу организовати грађанска удружења са задатком спровођења закона. Њихов задатак је био да проналазе и хапсе прступнике. Рад ових удружења није био координисан и често су се надметала и такмичила у потрагама што је било контрапродуктивно. Услед овакве ситуације дошло је до критика рада полиције, те је предложен и усвојен Закон о побољшању квалитета рада полиције у главном граду и око њега. Након доношења овог закона кренуло се у реформисање досадашње полиције. Настала је прва организована полиција. У Енглеској се у ово време развијао другачији модел полиције, који је постао карактеристичан за земље англосаксонског права. Формира се Метрополитенска полиција чији је шеф био директно подређен Министарству унутрашњих послова. Новина је била увођење редовних плата за полицајце, исте униформе и систем звања. Полиција је имала полувојни карактер у смислу њене организације. Уводе се и начела на којима се рад полиције заснива, а то су била: поштовање закона, забрана прекорачења овлашћења, услужност, објективност, одговорност и педантност. Начин и избор запослених такође је промењен. Избор запослених био је јако строг. Један од најважнијих задатака полиције био је адекватно спровођење закона. У овом периоду јавља се велики превентивни утицај полиције. Полицајци су били распоређени широм града како би умањили могућност за чињење кривичних дела, а сада су то били људи одређеног образовања и карактера, те је у односу на пређашње редаре садашња полиција остваривала значајно боље резултате. Полицајци су такође могли да ухапсе учиниоце кривичних дела.

Систем рада лондонске полиције постао је пример целој Енглеској, те се средином деветнаестог века у сваком граду образује полиција. Овакав систем је делимично преузет и у Сједињеним Америчким државама као земљи англосаксонског права.

2.4. Савремена полиција

Развој науке, нова научно-техничким достигнућима, развој саобраћаја, повећање производње и едукације становништва доводе до стварања савремене државе. Градови расту и јавља се потреба за стварањем новог механизма заштите и контроле. Под утицајем свих ових промена у друштву долази и до реформе полиције.

Првенствено смањује се принуда у полицијским овлашћењима, а све се више тежи образовању и обуци полицијског кадра. Полиција се издваја као посебан сектор. Задаци полиције се сужавају и прецизније одређују те се односе на одржавање реда и мира, превенцију и репресију криминала, као и заштиту јавног поретка.

Два основна концепта полицијског рада су традиционални концепт полицијског рада и савремени концепт полицијског рада. Ова два концепта се разликују у полазној тачки. Према традиционалном концепту полицијски рад треба да има репресиван карактер, док савремени концепт подразумева потпуно супротно становиште, односно да полицијски рад треба бити превентивне природе. Традиционални концепт подразумева да се након учињеног кривичног дела, исто пријави и затим се починилац кажњава и то је основни постулат овог концепта, те је решавање проблема криминалитета сконцентрисано на репресију односно казну. Савремени концепт полази од становишта да се треба радити на превенцији те спречити чињење кривичних дела колико је то могуће комуникацијом, уочавањем проблема, отклањањем проблема и стварањем поверења у заједници.

Традиционални концепт представља облик полицијског рада који је првенствено био спровођен. Традиционални концепт је био основни концепт све до осамдесетих година двадесетог века. Примену традиционалног концепта видимо како у тоталитарним системима тако и у демократски уређеним друштвима.

Амерички истраживачи Џорџ Л. Келинг и Марк М. Мур издвојили су три периода у развоју америчке полиције о којима ће се детаљније говорити у натсавку рада, а то су: Политичка ера, ера реформи и ера заједнице.⁹

⁹ <https://openoregon.pressbooks.pub/ccj230/chapter/5-3-policing-eras/#footnote-572-2>

2.4.1 Политичка ера

У периоду када су Сједињене америчке државе имале индустријску револуцију и укинуле ропство, доживеле су велики напредак и економски раст, као и развој градова отпочиње политичка ера полицијског рада. Ова ера често се назива првом ером полиције у Сједињеним америчким државама и почела је негде око 1840-те. Настанак полицијских станица у већим градовима обележио је почетак ове ере. Тако су полицијске управе формиране у Њу Јорку 1845. године, Орегону 1852. године, Чикагу 1855. године и многе друге.

Полицијска управа била је децентрализована и имала је близак однос са заједницом. Полицијску патролу углавном су обављале пешачке и бицикличке патроле. Полицајци су шетали градом успостављајући и градећи односе са власницима радњи и грађанима који су радили и живели у насељима у оквиру одређеног делокруга полицајца. Задатак полицајца био је да служи заједници и задовољава потребе локалних политичких шефова. Локални политичари, попут градоначелника нису имали проблема да у потпуности контролишу све што полиција ради.

У овом периоду особама женског пола није било дозвољено да буду полицајци. Полиција тог доба често је била неквалификована и корумпирана, без сталног запослења, осим ако нису имали политичког заштитника који је на функцији, те су били вернији особи која им је обезбедила средства за живот него било ком апстрактном појму „владавине права“. Полицајци су уживали велика дискрециона овлашћења све док се нису замерали политичарима, што је довело до тога да зарад противуслуга или мита дозвољавају појединцима да крше закон. Корупција је била јако распрострањена и неопходно је било реформисати полицију.

У првим данима радничког покрета полиција је коришћена како би се савладали штрајкачи, а сукоби са штрајкачким радницима често су били насилни. Заправо је прва модерна државна полицијска агенција створена 1905. године како би се решио проблем штрајка рудара.¹⁰

¹⁰ https://www.jstor.org/stable/10.7249/mg1102.10?seq=4#metadata_info_tab_contents

2.4.2 Ера реформе

Ера реформи представља период развоја полиције у периоду од 1930-те до 1980-те године, често се назива и прогресивна ера. Током ере реформе америчке полиције успостављен је модел контроле криминала и полицијске управе постају централизоване. Постоји пирамидално-хијерархијска структура у ланцу командовања што је обезбеђивало одређени ниво контроле рада и законитости. Полицијске управе престају да буду под јаким политичким утицајем. Мења се и однос полиције са грађанством односно постаје професионалан, а службеници полиције су били дистанцирани. Напредак технологије знатно мења рад полиције. Полицајци добијају возила којима сада патролирају и успоставља се телефонски систем за хитне случајеве што умногоме олакшава и побољшава рад полиције. Одзив полиције био је знатно бржи.

Међутим, полицајци се нису чинили приступачним с обзиром на њихово држање и патролирање аутомобилима, због чега се однос полиције и друштвене заједнице погоршава. Заједница почиње да гаји неповерење у своју локалну полицијску управу јер полицајци више нису настојали да упознају грађане и чинило одрже близак однос са заједницом, а на полицију се више није гледало као на заштитнике заједнице, већ на агитаторе који су малтретирали чланове заједнице.

Полиција је постајала професија са бољом платом, обуком, коришћењем научних метода у решавању злочина и усвајањем других технологија које су спровођење закона учиниле ефикаснијим. Кандидати који су желели да раде у полицији морали су да прођу психолошке тестове и тестове интелигенције. Кандидати су први пут похађали академију за обуку кадета. Кандидати су први пут бирани по стручности и способности, а не политичкој припадности. Шефови полицијских управа такође су бирани с обзиром на њихове способности, а у појединим случајевима добијали би доживотну функцију. Било какав утицај било политички било родбински сматран је корупцијом. Полиција је свој рад усмеравала на веома строгу примену закона и сузбијање криминалитета.¹¹

Развијају се форензичке службе, као и специјалне јединице, одељења и одсеци који се баве уско специјализованим областима кривичног права.

¹¹ <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/114214.pdf>, стр. 5

2.4.3 Ера заједнице

Ера заједнице у литератури често се среће под различитим називима. Неки од назива су: рад полиције у оквиру заједнице, полицијски рад оријентисан ка заједници, рад полиције у комшилуку, али преовлађује употреба термина полицијски рад у оквиру заједнице eng. *Community policing*.

Ера заједнице почиње око 1980-те и траје до данас. Ера заједнице отпочиње када су полицијске управе кренуле са експерименталним укључивањем друштвене заједнице у циљу сузбијања криминала. Током ове ере почиње се и са тетирањем савременог концепта односно стављањем акцента на превенцију, а не на репресију. Годишње конференције о раду полиције у заједници постале су уобичајене, а истраживачи су почели да проучавају начине рада полиције у градовима широм Сједињених америчких држава. Мења се однос друштвене заједнице према полицији, те полицијски рад у заједници бива широко прихваћен. Припадници полиције трудили су се да чују и раде у складу са члановима заједнице. Заједница је показала да жели проактивну полицију, а не полицију која делује само након учињеног кривичног дела.

За разлику од крутих бирократија, децентрализација је створила мање, флексибилније јединице како би се олакшао бржи и специјализованији одговор на јединствене услове различитих окружења. Уместо да се наглашава контрола кроз строгу организациону хијерархију, организациони ресурси су постали приступачнији, а и подређени у хијерархијском систему подстакнути су да остварују аутономију и независност у процесу доношења одлука. Пепоруке за рад полиције су: извршавање задатака уз сагласност и без присиле, коегзистенција полиције са друштвом, препознавање потреба друштвене заједнице, усклађивање полицијског посла са потребама заједнице и друго. У овом периоду важан критеријум за мерење полицијског учинка био је задовољство заједнице полицијским радом.

Грађани почињу да прихватају своју улогу у заштити личне и имовинске сигурности. Информисани појединци и активни грађани нуде своју помоћ полицији и у оквиру својих стручности доприносе, а истовремено преузимају и одговорност за своје поступке и понашање који имају утицај на заједницу.

3. Организација полиције у праву Републике Србије

Након петооктобарских промена, Министарство унутрашњих послова отвара програме подршке и сарадње са међународном заједницом. Ово је био први корак у реформи полиције. Професионални напредак српске полиције био је резултат сарадње са међународним организацијама. Организација за европску безбедност и сарадњу, Савет Европе и Дански институт за људска права су најзначајнији субјекти међународне заједнице који су допринели стварању полиције какву данас познајемо у Републици Србији.

Примена полицијских овлашћења, мера и радњи, у циљу остваривања безбедносне заштите живота, права и слобода грађана, заштита имовине, као и подршка владавини права, спада под послове које обавља полиција.

3.1. Дирекција полиције

Организациона јединица Министарства унутрашњих послова надлежна за обављање полицијских и других унутрашњих послова назива се Дирекција полиције. Једностарешинство и субординација су начела на којима се заснива руковођење и одговорност Дирекције полиције. Дирекцијом полиције руководи директор полиције. Закон о полицији регулише све надлежности и овлашћења Дирекције полиције Министарства унутрашњих послова, која је надлежна за све послове полиције. Послови полиције су засновани на начелима професионализма, сарадње, законитости у раду и сразмерности у примени полицијских овлашћења. Полицијски службеници, односно запослени који примењују полицијска овлашћења обављају полицијске послове, који могу да буду и опасни по живот и здравље и захтевају велику одговорност и посебне услове рада.

3.2. Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима

Унутрашња трговина људима је последњих година доминантна у Републици Србији. Њене жртве су углавном домаћи држављани, које експлоатишу такође домаћи држављани.

У мањој мери у Републици Србији постоје жртве трговине људима које се експлоатишу ван граница земље.

Постоје три фазе трговине људима. То су врбовање, транзит и експлоатација.

Веома су различити начини врбовања жртава трговине људима, али се увек ради смишљеној криминалној активности довођења или одржавања неког лица у заблуди. Жртве трговине људима су најчешће из различитих разлога рањиве и лаковерне особе. Најчешћи начин врбовања жртава је путем огласа за посао у земљи и иностранству.

Транзит је фаза која долази након врбовања и састоји се у превозу, обезбеђивању и смештају жртве у земљи дестинације.

На крају долази експлоатација. То је фаза у којој трговци људима обавезују жртву задуживањем, од жртве се захтева да врати новац које је наводно уложен у њен транспорт и смештај.

3.3. Управа криминалистичке полиције

Одговорност за откривање и сузбијање свих облика организованог криминала припала је управи криминалистичке полиције. Поред тога одговорна је и за превенцију и сузбијање свих облика криминала, а начин на који то врши је планирањем и организовањем благовременог информисања, извештавањем, координацијом рада служби, применом оперативно-техничких и тактичких мера на расветљавању и документовању свих кривичних дела, у складу са законом.

У састав криминалистичке полиције улазе:

Служба за борбу против организованог криминала, Служба за сузбијање криминала, Служба за откривање ратних злочина, Служба за специјалне истражне методе, Служба за криминалистичко-обавештајне послове и прикривене иследнике, Служба за криминалистичку аналитику, Служба за борбу против тероризма и екстремизма, Служба за превенцију наркоманије и сузбијање кријумчарење наркотика, одељење за опсервацију и документовање, Одсек за унапређење послова превенције криминала, Национални центар за криминалистичку форензику.

3.4. Управа полиције

Организациона јединица која прати, усмерава, координира и надзире рад полиције, назива се Управа полиције. Пружање стручне помоћи у обављању послова, налагање мера и контрола рада организационих јединица, спада у посао Управе полиције. Она такође предлаже мере за унапређење организације и методологије рада полиције и безбедности у заједници. Поред тога, управа полиције се стара о спремности организационих јединица полиције у подручним полицијским управама. Њиховом раду на обављању послова превенције криминала, безбедносне заштите живота, права, слобода и имовине грађана, јавног реда и других послова полиције.

Управа полиције врши размену безбедносних информација са другим организационим јединицама Министарства и службама безбедности са циљем организовања, праћења и координисања мера прилоком окупљања грађана и одржавања спортских приредби у складу са националним нормама и стандардима. Такође је надлежна за ангажовање припадника интервентних јединица полиције за извршавање сложених безбедносних задатака, као и спасавања људи у ванредним догађајима и елементарним непогодама. Предузимање одговарајућих мера за поуну јединица полиције, планирање и учествовање у спровођењу обуке полицијских службеника, планирање набавке униформе, наоружања и посебне опреме полиције, је такође посао Управе полиције. Испуњеност услова за стицање лиценци за обављање послова детективске делатности и послова приватног обезбеђења, праћење и надзор њихових послова, као и издавање легитимација детективима и службеницима обезбеђења, спада под надлежност управе полиције.

У састав Управе полиције спадају:

- Одељење за организацију, превенцију и рад полиције у заједници, које у свом саставу има Одсек за организацију и развој полиције, Одсек за превенцију и Одсек за рад полиције у заједници.
- Одељење за јавни ред и мир и остале послове полиције, које у свом саставу има Одсек за јавни ред и мир, Одсек за јавне скупове и Одсек за праћење рада полиције по криминалитету, полицијску помоћ у извршењима и остале послове полиције.

- Одељење за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама – Национални фудбалски информациони центар, које у свом саставу има Одсек за планирање и праћење мера безбедности на спортским приредбама и Одсек за праћење навијачких група и размену информација о спортским приредбама.
- Одељење за посебне акције, интервентне јединице полиције, одбрамбене припреме и састав помоћне полиције, које у свом саставу има Одсек за посебне акције и интервентне јединице полиције и Одсек за одбрамбене припреме и састав помоћне полиције.
- Одељење за контролу законитости у раду, које у саставу има Одсек за праћење и контролу законитости у раду и Одсек за праћење употребе средстава принуде.
- Одељење за оперативне полицијске вештине и опремање полиције, које у свом саставу има Одсек за развој оперативних полицијских вештина и Одсек за праћење и планирање опремања.
- Одељење за праћење и надзор приватног обезбеђења и детективске делатности, које у свом саставу има Одсек за праћење и надзор приватног обезбеђења и Одсек за праћење и надзор детективске делатности.¹²

3.5. Управа саобраћајне полиције

У оквиру Дирекције полиције у седишту Министарства унутрашњих послова, организована је и Управа саобраћајне полиције. Управом саобраћајне полиције руководи начелник, који има заменика и четири помоћника. Њена основна делатност је у вези са безбедношћу саобраћаја на путевима, која је правно уређена одређеним законима и прописима.

Функционисање друмског саобраћаја и заштита грађана и материјалних вредности у процесу превозења је сврха рада саобраћајне полиције. Посао саобраћајне полиције је спровођење контроле придржавања прописа у вези са безбедношћу саобраћаја на путевима, а то се постиже уз подршку јединствене базе података о возилима и возачима,

¹² <http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/direkcija-policije/>

саобраћајним прекршајима и незгодама и применом мера заштите безбедности и спровођењем превентивних активности.

Послови саобраћајне полиције се могу груписати на непосредну контролу и интервентно регулисање саобраћаја, управне послове безбедности саобраћаја, праћење и унапређење прописа у безбедности саобраћаја, обраду и расветљавање саобраћајних прекршаја и саобраћајних незгода, саобраћајно-техничке послове безбедности саобраћаја, превентивно-пропагандне послове безбедности саобраћаја, послове сарадње са субјектима који се баве безбедношћу саобраћаја, послове међународне сарадње и односе са јавношћу и остале послове безбедности саобраћаја.

У оквиру полицијских управа постоје одељења саобраћајне полиције, а у чијем саставу су саобраћајне полицијске испоставе, а све то због непосредног обављања послова и примене овлашћења. Постоје саобраћајне полицијске испоставе и ван седишта полицијских управа. Оне су оформљене због сложености проблематике безбедности саобраћаја. Такође из истих разлога формиране су саобраћајне полицијске испоставе које своје послове искључиво обављају на аутопутевима.

У састав Управе саобраћајне полиције спадају:

- Одељење за контролу саобраћаја, које у свом саставу има Одсек за контролу и регулисање саобраћаја и Одсек за посебне видове контроле саобраћаја у саобраћајна обезбеђења
- Одељење за саобраћајно техничке послове, које у свом саставу има Одсек за технички преглед возила и привремену саобраћајну сигнализацију и Одсек за оспособљавање кандидата за возаче и надзор над субјектима који врше превоз у друмском саобраћају
- Одељење за саобраћајне незгоде и прекршаје, које у свом саставу има Одсек за саобраћајне незгоде и Одсек за саобраћајне прекршаје и прекршајни поступак
- Одељење за праћење и унапређење рада саобраћајне полиције, које у свом саставу има Одсек за праћење рада саобраћајне полиције и Одсек за унапређење рада и примену уређаја.

3.6. Управа граничне полиције

Јединствена, централизована и хијерархијски организована на централном, регионалном и локалном нивоу, као организациона јединица Дирекције полиције у седишту Министарства, јесте Управа граничне полиције.

Организационе јединице које улазе у састав Управе граничне полиције су Служба за границу, Служба за странце, Оперативни центар, Одељење за послове прекограничне сарадње и оперативне послове, Канцелрија за азил, Одељење за анализу ризика, Одељење за сузбијање прекограничног криминала, Јединица за спровођење компензаторних мера, Одељење за професионалне стандарде и полицијске вештине, Одељење за оперативну подршку и опремање. Од стране управе граничне полиције спроводи се низ активности за успостављање и функционисање заједничких контакт служби, у складу са потребама за јачање и унапређење полицијске сарадње са свим земљама у окружењу.

Посао управе граничне полиције је осигуравање свакодневне радне повезаности и координације са регионалним центрима и станицама граничне полиције на терену. Надзор државних граница, граничне провере, подизање нивоа безбедности на аеродромима и међународним пловним путевима на ракама, сузбијање прекограничног криминала, контрола кретања и боравак странаца, сузбијање трговине људима, азил и контрола законитости у раду и логистици су такође послови граничне полиције.

3.7. Управа за управне послове

Организациона јединица у оквиру Дирекције полиције, у седишту Министарства унутрашњих послова у чијем делокругу је остваривање права грађана које се односе на држављанство, пријаву пребивалишта и боравишта, издавање личних карата, путних исправа, возачких дозвола, регистрације возила, итд. назива се Управа за управне послове.

На челу Управе за управне послове налази се начелник управе, који има заменика и помоћнике, а у састав управе улазе четири одељења, Одељење за држављанство,

пребивалиште и личне карте, Одељење за путне исправе и реадмисију, Одељење за оружје и Одељење за регистрацију возила и возачке дозволе.

Постоје два Одсека која чине одељење за држављанство, пребивалиште и личне карте, а то су Одсек за послове држављанства, надзор и евиденције и Одсек за пребивалиште, личне карте и надзор. Посао овог одељења је решавање као првостепени орган по захтевима у вези стицања и престанка држављанства РС, давања овлашћења за израду печата, издавања одобрења правним лицима за набављање аутоматског оружја и издавања одобрења за бављење посредовањем у промету оружја и муниције. Решавање као другостепени орган по жалбама на одлуке првостепених органа у вези са уписом држављанства и променом података у евиденцији држављана Републике Србије, одређивање и поништавање јединственог матичног броја грађана, пријаву пребивалишта и боравишта и пасивизацију адреса пребивалишта и боравишта, послова са личним картама, као и набавку и држање оружја. Поред тога посао овог одељења је вршење контролно-надзорне делатности у вези са вођењем евиденција о држављанима Републике Србије надлежних матичних служби, као и за издавање личних карата и других легитимација од стране полицијских управа и станица. Давање мишљења и инструкција са циљем законитог поступања по пословима, старање о ажурирању података у Јединственој евиденцији о држављанима Републике Србије и достављање података из евиденције другим органима, у складу са законом.

У одељење за путне исправе и реадмисију улазе четири одсека, а то су Одсек за надзор и контролу издавања путних исправа у земљи, Одсек за надзор и контролу путних исправа у дипломатско-конзуларним представништвима, Одсек за спровођење Споразума о реадмисији и Одсек за реализацију трансфера, транзита и миграције и оперативну сарадњу. Посао овог одељења је решавање по другом степену по жалбама које се односе на одлуке полицијских управа у вези послова путних исправа, контрола издавања путних исправа Републике Србије у земљи и дипломатско-конзуларним представништвима, откривање и спречавање злоупотребе са путним исправама у РС, достављање информација иностраним органима у складу са законом, и други.

У одељење за оружје улазе Одсек за надзор и контролу оружја и Одсек за надзор и контролу испитивања, жигосања и обележавања оружја. Ово одељење одржава ефикасни систем контроле набавке и држања оружја. Посао одељења за оружје по првом степену је да спроводи поступак и доноси одлуке по захтевима правних лица и предузетника за издавање одобрења за набављање аутоматског дугог оружја и за бављење посредовањем у промету оружја и муниције. По другом степену ово одељење решава по жалбама изјављеним на донете одлуке у полицијским управама и станцама у вези набављања, регистрације и одузимања оружја, спровођења обука и одлуке донете од стране Агенције за испитивање, жигосање и обележавање оружја и муниције. Доставља податке о регистрованом оружју другим органима у складу са законом. Надзире законитост набавке, регистрације и одузимања оружја у полицијским управама и станицама и испитивање, контролу, сервисирање и преправку оружја у објектима који се користе за ту сврху.

У одељење за регистрацију возила и возачке дозволе улазе Одсек за регистрацију возила и надзор и Одсек за возаче, возачке дозволе и надзор. Посао овог одељења је решавање по првом степену по захтевима правних лица која су овлашћена за вршење техничких прегледа за добијање овлашћења за издавање регистрационих налепница. У другом степену решава жалбе изјављене на одлуке донете у полицијским управама и станицама у вези регистрације возила, возачким дозволама и одузимања возачких дозвола. Надзире обављање послова регистрације возила, возача и возачких дозвола у полицијским управама и станицама и даје мишљења о начину решавања конкретних управних ствари. Доставља податке и возилима и возачима другим државним органима у складу са законом.

3.8. Командно-оперативни центар

Организациона јединица у оквиру Дирекције полиције је такође и Командно-оперативни центар. Он представља функционално, командно-оперативни, информацијско и комуникативно седиште Министарства управних послова и центар праћења свих безбедносно-интересантних активности у Републици Србији. Посао овог центра је предузимање хитних и потребних мера за спречавање и сузбијање штетних последица које предметни догађај проузрокује, све до укључивања у рад надлежних органа

Министарства. Командно-оперативни центар сарађује са свим организационим јединицама Министарства управних послова, као и подручним полицијским управама.

Командно-оперативни центар је комуникациони и информатички центар и прати појаве и догађаје на територији читаве Републике и сарађује и са другим безбедносним службама и ван Министарства унутрашњих послова.

3.9. Управа за међународну оперативну полицијску сарадњу

Оперативна управа у дирекцији полиције, формирана због реализације и унапређења међународне оперативне полицијске сарадње у вези са сузбијањем криминала назива се Управа за међународну полицијску сарадњу.

У састав ове управе улазе Одељење за послове Интрпола, одељење за послове Европола, Одељење за координацију осталих видова међународне сарадње и Одељење за оперативно дежурство и обраду података.

Контакт тачка Министарства унутрашњих послова за комуникацију између српске и страних полицијских служби је Одељење за послове Интерпола. Његове основне активности су расписивање Интерполових потерница, трагање за лицима за којима су расписане потернице, послови екстрадиције са страним државама, послови међународне правне помоћи, помагање државама чланицама Интерпола, сарадња са домаћим органима ван Министарства унутрашњих послова и промовисање Интерпола у Републици Србији. Ово одељење остварује сарадњу са страним полицијским службама у циљу спречавања кријумчарења и илегалне трговине опојним дрогама, илегалне миграције, тероризма, имовинских деликата, привредног криминала и прања новца, високотехнолошког криминала, еколошког криминала и фалсификовања путних исправа и осталих личних докумената.

Национална контакт тачка између Европола, држава чланица Европске Уније и надлежних националних служби јесте одељење за послове Европола. Послови овог одељења су поступање по захтевима Европола, достављање информација, сарадња и координација оперативних активности.

3.10. Јединица за заштиту

Организациона јединица Министарства унутрашњих послова која спроводи програм заштите и обавља друге послове у складу са законом о програму заштите учесника у кривичном поступку, назива се Јединица за заштиту. Она је почела са радом 01.01.2006. године, ступањем на снагу Закона о програму заштите учесника у кривичном поступку.

У састав Јединице за заштиту спадају Одељење за оперативне послове, Одељење за оперативно тактичко поступање и безбедносну заштиту и Одељење за оперативну аналитику, подршку и финансије. Ова јединица у складу са поменутиим законом пружа заштиту и помоћ учесницима у кривичном поступку и њима блиским лицима чији су искази или обавештења значајна за доказивање у кривичном поступку, а који су изложени опасности по живот, или је угрожено њихово здравље, физички интегритет, слобода или имовина.

У области заштите учесника у кривичном поступку, Јединица за заштиту обавља послове међународне сарадње и остварује међународну полицијску сарадњу, и поступа по захтевима надлежног јавног тужиоца, судије или председника већа.

3.11. Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката

Организациона јединица у саставу Дирекције полиције која врши заштиту одређених лица у складу са Уредбом о одређивању послова безбедносне заштите одређених лица и објеката јесте Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката. Ова јединица обезбеђује председника Републике, председника Народне скупштине, председника Владе, министра спољних и унутрашњих послова, директора полиције и страних државника који су носиоци највиших државних функција, а који су у службеној посети Републици Србији.

У складу са поменутом Уредбом, ова јединица обезбеђује и одређене објекте, а то су Народна скупштина, Генерални секретаријат председника Републике, Влада,

министарства, дипломатско конзуларна представништва и друге објекте које користе одређена лица.

Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката се бави пословима планирања, организације, координације и спровођењем мера безбедносне заштите. Поред тога ова јединица сарађује са безбедносним службама и Министарством спољних послова, организационим јединицама Министарства унутрашњих послова и подручним полицијским управама.

3.12. Жандармерија

Посебна јединица полиције у седишту Дирекције полиције, такође је и Жандармерија. Жандармерија је настала 2001. године у склопу ресора јавне безбедности. Она је била нова, професионална, мобилна јединица која би се ангажовала у случајевима ванредних догађања. Ова јединица се ангажује на предлог руководиоца организационе јединице, а по одобрењу директора полиције и министра унутрашњих послова. Послови и задаци Жандармерије су сузбијање тероризма, лишавање слободе чланова организованих и других криминалних група, успостављање јавног реда нарушеног у већем обиму, сузбијање побуна у институцијама за извршење кривичних санкција, обезбеђење објеката и личности, пружање помоћи у ванредним ситуацијама, пружање помоћи код несрећа на води и копну, ронилачке и наутичке активности, ангажовање у иностранству и обуку припадника структура безбедности. Жандармерија се састоји од Команде Жандармерије, Ронилачке јединице и четири одреда жандармерије, а сваки одред у свом саставу има команду одреда, специјалистичку јединицу, четири јединице опште намене, јединицу специјалних возила и јединицу или вод за обезбеђење објеката.

3.13. Хеликоптерска јединица

Посебна јединица Дирекције полиције која се ангажује за обављање летачких и других активности, са циљем заштите безбедности грађана, откривања и хватања терористичких и криминалних група и појединаца, лишавања слободе опасних криминалаца, успостављања јавног реда и мира, обезбеђивање скупова, контроле границе и саобраћаја, гашења пожара и организовања и спровођења трагања и спасавања, назива се

Хеликоптерска јединица. Поред тога ова јединица помаже и другим органима, а у складу са овлашћењима обучава ваздухопловно особље.

Посао и задаци Хеликоптерске јединице су рад са специјалним и посебним јединицама полиције, пружање помоћи управи полиције, контрола и обезбеђење државне границе у сарадњи са управом граничне полиције, праћење и обезбеђивање и транспорт одређених личности и других транспорта високог ризика, у сарадњи са јединицом за обезбеђење одређених личности и објеката, контрола друмског саобраћаја, у сарадњи са управом саобраћајне полиције. Најчешћа активност ове јединице је превоз људи, опреме и средства.

Стално подизање нивоа обучености и непрекидно усавршавање летачког и ваздухопловно-техничког особља, довело је до тога да хеликоптерска јединица региструје центар за обуку летачког особља и центар за обуку ваздухопловно-техничког особља.

3.14. Специјална антитерористичка јединица

Савремена, високопрофесионална антитерористичка јединица полиције, уско специјализована и опремљена најсавременијом опремом, организациона јединица у саставу Дирекције полиције Министарства унутрашњих послова је Специјална антитерористичка јединица. Оформљена је 1978. године и њен првобитни назив је био Јединица милиције за специјална дејства. Њена основна намена је да извршава сложене и високоризичне задатке безбедности и заштите Републике Србије и њених грађана, а пре свега борба против тероризма на тактичком нивоу и асистирање Управи криминалистичке полиције и другим организационим јединицама МУП-а.

Послови специјалне антитерористичке јединице су планирање и извршавање најсложенијих безбедносних задатака у борби против тероризма, интервенције у случају талачких ситуација, интервенције у случају отмице ваздухоплова и других кризних ситуација са ваздухопловима, интервенције у случајевима барикадирања и пружања отпора ватреним оружјем, лишавање слободе чланова организованих криминалних група у сарадњи са другим организационим јединицама МУП-а и обезбеђење личности и објеката који су према процени надлежних државних органа безбедносно угрожени.

Једино овлашћена службена лица Министарства унутрашњих послова могу бити примљена у специјалну антитерористичку јединицу, а њихова обука је напорна, комплексна и дуготрајна. Припадници ове јединице морају мити стучно оспособљени, тактички увежбани, физички и психолошки спремни за извршавање најсложенијих задатака. Обука припадника специјалне антитерористичке јединице састоји се од селективне обуке, основне антитерористичке обуке, више антитерористичке обуке и редовне обуке готових снага.

Важан сегмент живота и рада у Јединици и саставни део физичког образовања је учествовање припадника ове јединице на спортским активностима и такмичењима, а о томе говори и велики број медаља које су освојили.

Специјална антитерористичка јединица је постала изузетно обучена, веома покретна и савремено опремљена оперативна јединица, оспособљена и спремна да реши најтеже ситуације, а све то захваљујући искуству које је стицано деценијама и програму обуке који се угледа на програме светских антитерористичких јединица.

3.15. Полицијске управе

У Републици Србији постоји 27 полицијских управа, а то су Полицијска управа за град Београд, Полицијска управа у Новом Саду, Полицијска управа у Нишу, Полицијска управа у Суботици, Полицијска управа у Кикинди, Полицијска управа у Панчеву, Полицијска управа у Сремској Миржтровици, Полицијска управа у Зрењанину, Полицијска упрв у Сомбору, Полицијска управа у Бору, Полицијска управа у Врању, Полицијска управа у Ваљеву, Полицијска управа у Зајечару, Полицијска управа у Јагодини, Полицијска управа у Крагујевцу, Полицијска управа у Крушевцу, Полицијска управа у Краљеву, Полицијска управа у Лесковцу, Полицијска управа у Новом Пазару, Полицијска управа у Пожаревцу, Полицијска управа у Пироту, Полицијска управа у Пријепољу, Полицијска управа у Прокупљу, Полицијска управа у Смедереву, Полицијска управа у Ужицу, Полицијска управа у Чачку и Полицијска управа у Шапцу.

4. Организација полиције у упоредном праву

Посматрањем различитих организација полиције у различитим државама увидећемо постојеће разлике, али и сличности у организацији полиције које настају као последица развоја државе и друштвене заједнице. Оно што се може уочити у структурама и организацији савремених полиција је да су све формиране по хијерархијском принципу. У вечини земаља почиње се од најнижих положаја како би се напредовало до виших те су и знатне разлике које се захтевају у погледу искуства и образовања за положаје надређених. Полицијске службе могу бит центарлизоване и децентрализоване.

Следећих седам елемената су основне димензије структуре полицијске организације

1. Вертикална диференцијација: природа хијерархије, укључујући број командних слојева и социјалну удаљеност између слојева.
2. Разликовање занимања: организација се ослања на запослене са специјализованим професионалним вештинама.
3. Функционална диференцијација: Може се уочити кроз постојање одвојених одељења за оперативу, истраге и администрацију.
4. Просторна диференцијација: Поступање организације у оквиру њене надлежности. Полицијске агенције са једним седиштем имају мање надлежности од које покривају веће просторе и већи број људи под својом надлежношћу.
5. Администрација: Део запослених који раде послове административне подршке (попут људских ресурса или рачунарства) за разлику од основних задатака полиције као што су патролирање или истраге.
6. Формализација: Организација полиције ослања на формалне акте и процедуре, а не на неформалне смернице.
7. Централизација: Подразумева степен до којег су одлуке унутар организације концентрисане на врху хијерархије.¹³

¹³ <https://law.jrank.org/pages/1669/Police-Organization-Management-Variation-in-style-structure.html>

4.1. Организација полиције у праву сједињених америчких држава

Сједињене америчке државе имају можда и најдецентрализовану полицијски систем на свету. Изузетно децентрализована природа рада полиције у Сједињеним америчким државама има за последицу знатно различит приступим и капацитете, посебно на локалном нивоу, питања попут обуке и опреме могу се веома разликовати, што доводи до недоследних нивоа пружања услуга.

Систематизација полиција у Сједињеним америчким државама организована је у виду полицијских снага на локалном нивоу, укључујући снаге градова и општина, као и села, шерифских одељења и полицијских снага у неколико хиљада округа, полицијских снага и агенције за криминалистичко истраживање које је успоставила свака од 50 држава и на крају савезног система. Постоји више општинских полицијских одељења (преко 15.000) од било које друге врсте полицијске агенције. Шерифи су највиши службеници закона на нивоу округа. Има око 3.100 шерифа у Сједињеним америчким државама, од којих је већина изабрана и врши политичку контролу. Неки од округа имају два шерифа од којих је један задужен за грађанско право, а други за кривично право. Шерифова дужност укључује и прикупљање пореза, старање о обезбеђењу суда и затвора. Већи окрузи имају и покрајинске полицијске одсеке које води шеф полиције, али могу имати и шерифа. У њихову надлежност спадају послови контроле саобраћаја и криминала, старање о затвору и заштити суда, пружање заштите објектима у власништву и јавних површинама такође могу да врше патроле на путевима и пружају подршку општинским полицијама. Државна полиција делује по моделу подељене надлежности са општинама и окрузима. Свака држава има нешто другачију структуру државне полиције. Постоји 26 полиција које се зову патроле аутопута и 23 које носе назив државна полиција. Патроле аутопутева имају ограничена овлашћења на патролирање државом и савезним аутопутевима. Државна полиција функционише слично локалним агенцијама, али са јурисдикцијом широм државе. Амерички устав не предвиђа стварање јединствене националне полиције, али федерализација спровођења закона постоји у виду федералних агенција попут Федералног бироа истраге. Федерални биро истраге је обавштајна служба која се бави истраживањем одређених злочине који су му додељени и сарађује са другим агенцијама за спровођење

закона, а такође прикупља и анализира обавештајне податке за боље разумевање и борбу против безбедносних претњи са којима се суочавају Сједињене америчке државе. Највећа разлика између Федералног бироа истраге и државних и локалних полицијских одељења је досег широм целе земље. Међутим, државне и локалне полицијеза нису подређене Федералном биру нити он надгледа или преузима њихове истраге већ они раде заједно на појединим случајевима како би их решили. Биро запошљава око 35.000 људи, од који је око 14.000 агената.¹⁴

У Сједињеним Државама систем кривичног правосуђа има низ засебних грана са заједничким циљ обезбеђивања јавне безбедности. Полицијске управе су део ширег кривично-правног система који чине тужиоци, судови, малолетнички правосудни системи и казнено-поправне јединице попут затвора. Иако сваки од делова ужива одређени степен независности и самосталности ефикасност система кривичног правосуђа зависи од њихове међусобне сарадње и они заједно чине ланац који се бави заштитом безбедности.

Систем кривичног правосуђа делује првенствено преко полицијских управа. У Сједињеним америчким државама има 17.985 полицијских управа које укључују градске полицијске станице, окружне канцеларије шерифа, државне полиције и федералне агенције. У Сједињеним америчким државама постоји 66 агенција за спровођење закона на државном нивоу које су одређене као државна полиција, патрола аутопутева или државна истражна одељења. Већина државних полицијских организација створена је између 1900. и 1930. године и првенствено су имале за циљ да спрече организацију синдиката. Хаваји су једина држава која нема државну полицијску организацију. Већина ових државних агенција имају и саобраћајне и кривичне одговорности.

На савезном нивоу постоји око 100.000 стално запослених у полицији. Од чега шездесет посто запослених ради са пуним радним временом на савезном нивоу за Службу за имиграцију и натурализацију, Савезни биро за затворе, Савезни истражни биро и Америчку царинску службу. Деведесет посто свих полицијских одељења у Сједињеним америчким државама су локална полиција и шерифова одељења. Полиција је једна од

¹⁴ <https://www.fbi.gov/about/faqs/how-many-people-work-for-the-fbi>

најдиректинјих представљања кривичноправног система у јавности. Полицијске управе као ни код нас оне не доносе законе већ имају задатак да спроводе законе који је донет од стране законодавног тела, а тумачен од стране судова. Спровођење закона је само једна од многих различитих улога полиције. Полиција има значајну улогу у одржавању реда и мира у јавном животу, такође важна улога полиције је у спречавању кривичних дела.

Полицији је поверено огромно овлашћење, укључујући и овлашћење за употребу силе, због чега је од велике важности да полиција предузима ове задатке на законит начин. Полиција из тих разлога мора имати велику транспарентност и одговорност у свом раду према зајеници. Неопходно је да полицајци делују непристрасно и поштено како би се отклониле грешке или злоупотребе у полицијским овлашћењима. Поверење јавности и сарадња су кључни елементи ефикасне полицијске функције и губе се када се полиција бави неуставним или непрофесионалним понашањем.

4.1.1 Организација полицијске управе

Полицијске управе су организоване у хијерархијској структури, обично са шефом полиције на врху. Назив шефа полиције је у неким државама комесар или надзорник. Већина управа има најмање два одељења: патролно и истражно одељење. Уобичајно је да јавност комуницира са патролним службеницима.

У великим градовима са 250.000 људи или више, полицијске управе су изузетно сложене организације, високо структуриране и подељене у бројне одељења. Само пет градова има полицијске управе састављене од 5.000 или више заклетих полицајаца. Отприлике три од свака четири полицијска одељења имају 25 или мање службеника, а око шездесет посто свих локалних полицијских агенција чини мање од 10 полицајаца са пуним радним временом. Поред тога, преко 40.000 полицајаца који су запослени у специјалним полицијским снагама ради у транспортним системима, аеродромима, јавним становима, факултетима итд.

Постоји осам положаја у организацији локалних полицијских управа, на федералном нивоу другачија је организација. Полицијски службеници могу напредовати од најнижег до највишег ранга у организацији. Први положај и начешће почетни положај је положај полицијског техничара.

1. Полицијски техничар

Ова почетна позиција укључује помоћ редовном особљу у даљим истрагама додељених случајева, спровођење реда у паркирању и издавање упозорења, усмеравање саобраћаја на местима несрећа и местима злочина као и други задаци који подржавају полицијске управе. Полицијски техничари такође припремају папире за извештаје о инцидентима, пружају општу помоћ грађанима и воде евиденцију организовано и ажурно. За запослење на овој позицији потребна је имати средњошколску диплома или њен еквивалент, а уобичајно није потребно никакво претходно радно искуство.

2. Полицајац / патролни полицајац / полицијски детектив

Полицајци, патролни службеници и полицијски детективи могу имати широк спектар послова, али примарно ови полицајци одговарају на хитне и ванредне позиве, патролирају додељеним подручјима, прибављају налоге, хапсе осумњичене и сведоче на суду. За ову позицију у полицији кандидат треба да заврши академију за обуку у свом подручју, а неопходно је и да је кандидат завршио најмање средњу школу или више образовање. Степен образовања који је захтеван зависи од конкретног посла који ће кандидат радити и локалних прописа.

3. Каплар полиције

Звање каплара уобичајени је наредни корак у хијерархији полицијске каријере. Полицијски каплари често раде као надређени и надгледају команданте у малим управама, али звање каплара може имати и члан специјалне јединице који нису надзорник. Овај положај је први положај који има надзорну улогу и први положај који има одређени ниво власти над осталим службеницима. Полицајци који показују иницијативу и преузму водећу улогу могу бити унапријеђени у каплара као службени начин да се призна њихова способност за лидерство.

4. Полицијски наредник

Пословне дужности полицијског наредника зависе од величине њихове полицијске станице. У случају уопштеног прегледа дужности полицијског наредника из полицијског одељења, очекује се да наредник тумачи и примењује уредбе у широком спектру

ситуација, надгледа и обучава особље, доноси одлуке у дисциплинским ситуацијама, помаже у развоју нових политика и делују као веза између вишег руководства и подређених, истражују интерне жалбе и предвиђају начине за унапређење свог одељења. Како би се кандидат запослио на овој позицији неопходно је претходно радно искуство у полицијским пословима, у периоду од најмање пет година пре него што се може постати подобан за ово унапређење.

5. Поручник полиције

Посао полицијског поручника има улогу средњег руководства у организацији полицијских управа. Полицијски поручници добијају широке смернице од претпостављених и претварају их у план рада за нареднике све до детектива, полицајца и официра. У овој улози, поручници могу да бирају и распоређују особље, бринући се да пруже једнаке могућности запошљавања приликом запошљавања и напредовања и креирају распоред рада и приоритетне задатке запослених. Полицијски поручници имају задатак да процењују службенике и друго особље у погледу учинка и идентификују потребе за развојем и даљом обуком за одељење. Поред ових дужности у полицији, полицијски поручници сарађују са другим органима за спровођење закона у окружењу и делују као амбасадори полицијске управе на грађанским састанцима, у школама и представљањима у оквиру заједнице. За унапређење у овај положај неопходно је дугогодишње полицијско искуство, али и лидерску способност као и велику спретност и вештину у односима са јавношћу.

6. Капетан полиције

Наредни степен у лествици полицијске каријере је капетан полиције. Полицијски капетани извештавају директно шефовима полиције - или у случају великих одељења, заменицима шефова полиције, док управљају и руководе активностима одељења. Капетани обучавају особље, припремају и надгледају програме и буџете и спроводе политике одељења. Капетани се старају како би максимизирали учешће грађана у раду полиције у заједници, одговорни су за ефикасно и квалитетно запошљавање и напредак, представљају одељење у заједници и локалној влади. Капетани полиције имају и задатак да спроводе истраживања и припремају извештаје везане за криминал и рад полиције у

заједници. Како би се кандидат запослио на овој позицији требало би да поседује искуство у надзорним улогама као и факултетска диплома основних студија. Од личних особина требало би да има способност командовања и вођења групе у стресним ситуацијама, као и способност за јавни наступ.

7. Заменик шефа полиције

Заменици шефова полиције одговорни су за ефикасну управу бироа или одељења полицијског и техничког особља. Заменици шефа полиције имају исте дужности као полицијски капетани с тим што могу уколико се укаже потреба за тим преузму контролу над одељењима као вршиоци дужности шефа полиције. Заменици шефа полиције имају велику улогу у осмишљавању програма попут превенције криминала које ће спроводити одељење или локалне организације. Ови службеници такође обично надгледају одлуке о буџету и све важне изборе у вези са ресурсима одељења. Заменици шефа полиције такође непрестано прате питања усклађености, осигуравајући да њихова одељења буду у складу са важећим законима и прописима. Како би кандидат постао заменик шефа полиције неопходно је радно искуство од неколико година радног стажа на руководећем положају у полицији. Од образовања захтева се факултетска диплома из кривичног правосуђа, а неке агенције могу захтвати и додатне обуке или образовање попут завршавања Националне академије Федералног бироа истраге.

8. Шеф полиције

Шеф полиције је обично највиши орган полицијске управе. Ови службеници надгледају све радње одељења, развијају поступке и програме за повећање ефикасности и сигурности и додељују полицајцима посебне истраге. Већину шефова полиције именују изабрани званичници. Као део свог посла шеф полиције блиско сарађује са градоначелницима и званичницима градске владе. Они праве планове за спровођење закона за своје градове и прате обрасце и трендовеу области криминалитета. Шеф полиције задужен је за буџет управе, стара се о системима евиденције и правних докумената, одлучују по жалбама и обраћају се јавности у случају кризних ситуација. Шеф полиције је крајњоодговорно лиц за било какве проблеме или инциденте у управи под њиховим надзором.

4.2. Организација полиције у Великој Британији

У Великој Британији постоји 45 полицијских служби. У Енглеској и Велсу их има 43 и по једна једна у Шкотској и Северној Ирској (Шкотска је раније имала 8 одвојених управа али су касније спојене у једну). Службе у Великој Британији могу бити врло различите величине, у распону од 32000 полицајаца¹⁵ у лондонској Метрополитан полицији до 700–800 полицајаца у неким мањим управама, као што је, на пример, управа из Варвикшира. Због ове разлике у величини међу различитим службама, не постоји стандардна организациона структура као таква. Међутим, постоје заједничке карактеристике у већини полицијских управа у Великој Британији. Све службе имају јединствена одељења за операције, иако носе различите називе. Запослени у оперативним одељењима су униформисани полицајци на терену. Такође постоји и засебано и одвојено Одељење криминалистичке истраге у којима раде детективи који истражују провале и пљачке и често убиства. Надрђени контролише и додељује задатке специјалним детективима који су се стручно усавршавали за поједине области попут софистицираних преваре, организованог криминала, међународног и прекограничног криминала. Свеслужбе имају неку врсту интерне контроле кроз стандарде унутрашњих послова, жалбе и дисциплинске одговорности и професионог стандарда. Већина управа има неку врсту одељења за медије и односе са јавношћу.

Типична организациона структура у већини британских полицијских управа била би:

1) Шеф полиције је на врхи организационе структуре. Шеф полиције може бити само особа која има каријеру у полицији. У Великој Британији кандидати који почињу да раде у полицији почињу од најнижег ранга, а то је полицајац и касније напредују. Иако постоје разне шеме за брзо унапређење, сваки шеф полиције ће морати да прође кроз све рангове. Шеф полиције се бира од стране полицијског комесара за то подручје. Именовање шефова полиције није политичког карактера као у неким земљама. Функције шефова полицијских. Када се место се упразни, пријављују се одговарајуће квалификовани службеници из целе Велике Британије. Заменик шефа полицијске службе пријављује се за унапређење.

¹⁵ Извор <https://www.met.police.uk/>

2) Заменик шефа полиције замењује главног полицијског управника када главни шеф полиције одсуствује. Постоји један заменик, осим у Шкотској где због недавног спајања служби постоје три заменика. Заменик има специфичне одговорности, посебно у Одељењу које се бави унутрашњом дисциплином и унутрашњом истрагом.

3) На следећем нивоу у командном тиму налазе се:

- помоћници шефа полицијске службе
- и еквивалент цивилног ранга, као што је директор за људска ресурсе и директор финансија који су квалификовани цивилни професионалци

4) Организација служби се структурира у зависности од броја помоћника шефа полицијске службе и еквивалената цивилног ранг јер сваки од њих надгледа одељење.

Помоћници главног полицијског управника одговорни су шефу полиције за ефикасност и функционисање одељења које контролишу. За пример може послужити полицијска служба Северне Ирске у којој постоји пет помоћника шефа чија су одељења урбано, рурално, кривично и оперативно одељење. Постоји и четири еквивалента цивилног ранга који руководе одељењима финансија, људских ресурса, правним услугама и медијима и јавношћу.

Велике службе имају на својој веб страници има информације о својој целокупној структури и својих командних тимова.¹⁶ Једна од највећих полицијских служби је лондонска Метрополитан полиција која броји око 44.000 запослених које чине полицајци, полицијско особље и специјални агенти. Важно је напоменути да низ функција које полиција понекад обавља у другим земљама, заправо воде цивилне групе у Великој Британији. У Великој Британији контролу пасоша и граница предузимају друге организације, а не полиција. Такође постоји посебан ентитет који се стара о затворским јединицама и назива се затворска служба. Битно је и напоменути да све полицијске службе у Великој Британији имају обавештајне огранке, али се они разликују од обавештајних служби које се називају МИ5 и МИ6 и не представљају део полиције.

¹⁶ На пример <https://www.westyorkshire.police.uk/>, <https://www.west-midlands.police.uk/about-us/structure>

4.3. Организација полиције у Француској

У Француској држава је одговорна за заштиту особа и имовине, одржавање јавног реда и мира и спровођење закона, као и у другим државама. Француска полиција има организацију која се пре свега састоји од три централизоване службе од којих су две националне полиције, а трећа је на локалном нивоу. Те три службе су: Национална полиција (франц. *Police Nationale*) и Национална жандармерија (франц. *Gendarmerie Nationale*) и Општинска полиција (франц. *Police municipale*) на локалном нивоу.

Национална полиција

Национална полиција се раније звала франц. *Sûreté*, сматра се цивилном полицијском снагом. Порекло националне полиције датира из 1812. године, а име које данас носи добила је 1966. Национална полиција је под контролом Министарства унутрашњих послова. Национална полиција је цивилна служба у надлежности Министарства унутрашњих послова и њена примарна одговорност је да осигура поштовање и спровођење закона и спречавање делинквенције. Национална полиција за постизање свог циља спроводи сигурносне операције попут патроле, контроле саобраћаја, провере идентитета, и у сарадњи са судовима спроводи истраге, уручује налоге и извршава послове правосудне полиције.

Пирамидална структура Националне полиције главна је карактеристика њене организације. Национална полиција има јурисдикцију у градовима са популацијом већом од 16.000 становника. На врху хијерархије Националне полиције налази се Генерална дирекција националне полиције која надгледа следеће одељења: Генерални инспекторат Националне полиције, Централну дирекцију правосудне полиције, Управу за територијални надзор, Централну дирекцију јавне безбедности, Централну дирекцију за опште информације, Централну управу граничне полиције, Централну службу републичких снага безбедности, Службу техничке међународне полицијске сарадње и Одељење за заштиту личности високог профила. Национална полиција запошљава око 150 000 запослених, подељених у две категорије: полицијски службеници и административни службеници. Полицијски службеници запошљавају се након што заврше специјализоване обуке и тренинге. Ранг који добијају зависи од степена образовања који имају.

Жандармерија

Друга национална полиција француске је жандармерија. Жандармерија је полиција под управном контролом Министарства унутрашњих послова. Национална жандармерија једна је од најстаријих француских институција. Следбеник је Краљевских оружаних снага које су вековима биле задужене за полицијску контролу над земљом. У почетку су били задужени за правосудне и полицијске мисије за контролу погођених војника и пљачкаша, обим њихових надлежности је током ренесансе проширен и на опште полицијске послове.

Жандармерија је данас војна институција створена у циљу да осигура јавну безбедност. Жандармерија има задатак да пружи заштиту појединцима и њиховој имовини, одржавање реда и мира, осигура спровођења закона, али и доприноси и војној одбрани нације. Има надлежност над селима и малим градовима, обично са популацијом мањом од 20.000 те иако је то отприлике само 50% становништва, жандармерија је просторно одговорна за око 90% територије.

Жандармерију чине каријерни жандарми који имају звање подофицира или официра и жандарми нижих чинова који се називају помоћни жандарми и имају уговорена одређено време. Академија државних жандармеријских официра је центар за обуку официра смештен у Мелуну који пружа основну обуку официра, као и преквалификацију. Подофицири се обучавају или преквалификују у једној од 6 академија које се могу наћи на целој територији. Након избора кроз селективни испит заснован на универзитетским стандардима, студенти морају да заврше двогодишњи курс (укључујући право, међународне односе, криминал, јавни поредак, управљање људским ресурсима, односе са медијима, људска права, стране језике, управљање кризним ситуацијама) да би постали жандармски официри.

Жандармерија има две главне јединице:

- Одељење жандармерије које врши судске и редовне полицијске функције и подељено је на територијалне станице са специфичним задацима по потреби.
- Одељење мобилне жандармерије се чија је главна дужност одржавање јавног реда.

Општинска полиција

Већина градова и средњих градова има и општинску полицију која се бави углавном ситним криминалом, саобраћајним прекршајима и саобраћајним несрећама.

Службеници жандармерије и националне полиције су обавезно наоружани док то није случај са општинским полицајцима. Општински полицајци су наоружани уколико градоначелник донесе такву одлуку. Општински полицајци су територијални службеници. Они делују под надлежношћу и одговорношћу градоначелника општине. Територијална надлежност општинске полиције је једна општина. Организација и функционисање општинске полиције утврђује се наредбом председника општине. Општине са више од 5.000 становника могу одлучити да створе општинске полицијске службе по одлуци општинског већа. У мањим општинама оснивање општинске полиције подлеже претходном одобрењу министра надлежног за локалне власти. Општинска полиција може бити организована и структурирана на различите начине у зависности од њене величине, потреба и географске конфигурације. Служба се обично дели на бригаде или групе. У јединицама општинске полиције можемо пронаћи специјализоване бригаде попут мотоциклистичке бригаде, наутичке бригаде, коњичке бригаде, брдско-бициклистичке бригаде, острвске бригаде, бригаде јавног превоза и ноћне бригада обезбеђења.

Организација општинске полиције у својој структури има директора општинске полиције, шефове одељења општинске полиције, општинске полицајце и локалне стражаре.

Општински полицајац је у сталном је контакту са становништвом, познаје становнике, трговце, учествује у комшијском животу. Ова близина промовише везе између општинског полицајца и грађана. Његов однос са јавношћу заснован је на слушању и дијалогу. Општински полицајац омогућава да се одмах одговори на дневне потребе безбедности, својим присуством, својим дијалогом, својом помоћи или помоћи, као и контактима са локалним партнерима. Основни задаци општинског полицајца су да предвиђа, анализира, упозорава, комуницира, одвраћа и потискује.

4.4. Интерпол-интернационална полиција

У циљу стварања што већег нивоа безбедности како на националном тако и на међународном нивоу створен је Интерпол. Основан је 7. септембра 1923. године у Бечу, а идеја за стварање овакве организације јавила се 1914. године када се група правника и полицајца одлучила да размени мишљења и искуства о техникама и начинима хватања бегунаца. Интерпол има 194 земље чланице које заједно чине јаку интернационалну и за сад највећу полицијску организацију.

Акције које предузима су политички неутралне и предузимају се у оквиру ограничења постојећих закона у различитим земљама. Мисија Интерпола је да омогућити полицијама различитих држава да раде заједно у спречавању и борби против криминалитета. Улога и мисија Интерпола предвиђени су његовим Уставом.¹⁷

Чланом три изричито је забрањено да се Интерпол укључује у активности које имају војни, политички, религиозни или расни карактер. Чланом пет Устава Интерпола предвиђена је структура Интерпола. Члан пет предвиђа да Интерпол чине Генерална скупштина, Извршни комитет, Генерални секретаријат, Национални централни заводи, Саветници и Комисија за контролу досијеа. Генерални секретар је извршни директор Организације и одговоран је за надгледање свакодневног рада Генералног секретаријата. Врховно управно тело је Генерална скупштина, која окупља све земље чланице заједно једном годишње да доносе све одлуке које утичу на општу политику. Извршни одбор има тринаест чланова које предводи председник и надгледа извршење одлука Скупштине. Задаци Генералне скупштин су да се стара о извршавању задатака утврђених у Уставу; да утврди принципе и опште мере погодне за постизање циљева Организације како је предвиђено Уставом; да испита и одобри опште програме активности које је припремио Генерални секретар за наредну годину; да утврди било које друге прописе који се сматрају неопходним; да бира особе које ће обављати функције поменуте у Уставу; да усваја резолуције и доноси по препоруци чланова о питањима којим се Интерпол бави; да утврди финансијску политику и да испита и одобри било који споразум бити склопљен са другим организацијама.

¹⁷ "Constitution of the International Criminal Police Organization" (PDF). INTERPOL. 1956. Archived from the original (PDF) on 22 February 2016. Retrieved 12 March 2016.

5. Закључак

Полиција је од свог настанка прошла кроз велике реформе који су били условљене политичким променама, напретком технологије, променама у друштвеним формама. Све ове реформе тежиле су да овај државни орган унапреде и побољшају његову ефикасност. Стварање правне државе у многоме је утицало и на полицију. Учињене су и велике промене у погледу стварања поверења јавности у ову службу. Кроз историју се показало да је за успешан рад полиције, неопходан добар однос са зајеницом у којој је полиција основана. Као резултат тога у неким полицијама кроз организацију је установљен положај који комуницира са медијима и задужен је за односе са јавношћу. Полиција је услед свих ових измена мењала и своју структуру и организацију.

Организација полиције и данас није иста у свим државама, али се уочава да је заједничка хијерархијска структура, као и да се припадници полиције посебно обучавају и да се ради на сталној едукацији и унапређењу техника које полиција користи. Разликује се број полицијских управа, број полицајаца који је надлежан за неку територију. Неке од држава имају националне полиције, док друге немају. Међутим још увек не постоји свеопште становиште који организациони модел је најефикаснији. Државе се труде да прате ток и ослушкују потребе свог друштва те у складу са тим и доносе одлуке којима утичу и мењају структуру полиције.

У погледу традиционалног и савременог концепта, данас је општеприхваћен савремени концепт са којим се усклађује и организација полиције. Прелазак са традиционалног на савремени концепт представља велики напредак у полицијској филозофији. Полиција смањује своју репресивну улогу, а повећава превентивну што резултира потребом полиције за већим бројем образованих и квалификованих запослених. Због чега се организују академије и центри за обуку запослених у полицији. Велика пажња се поклања не само стручности и образовању кандидата који раде у полицији, већ ако се ради о кадру који је на руководећим положајима у обзир се узимају и личне карактеристике те личности. Стварају се радна места са јасно ипрецизно дефинисаним задацима, са све мањом могућношћу злоупотребе. Ипак са свим позитивним променама, организација полиције ће се мењати увек у складу са друштвом.

Литература

Уџбеници, монографије, коментари закона

Вебер М., Приведа и друштво, том И, Просвета, Београд, 1976

Гачевић, Г., Василијевић, А., Миленић, Ж. (2007) Стратешки програм развоја полиције у заједници. Београд: МУП РС

Кенет Н., Корднер Г., Роберт Р., Смит Б., Полиција и друштво, Оксфорд 2004

Кековић З., Системи безбедности, Факултет безбедност, Београд 2011

Литавски Ј., Ђорђевић С., Марковић Ж., Збирка предлога практичне политике за реформу полиције у Србији, број 2, Београдски центар за људска права, Центар за цивилно – војне односе, Форум за безбедност и демократију, Београд 2010.

Литавски Ј., Ђорђевић С., Марковић Ж., Збирка предлога практичне политике за реформу полиције у Србији, број 3, Београдски центар за безбедносну политику, Београд 2010.

Нешковић С., Безбедност и реформе у Србији, Институт за политичке студије, Београд, 2006

Никач, Ж. (2007). Полиција у заједници. Београд: Криминалистичко-полицијска академија

Милетић Милетић С., Полицијско право, Полицијска академија, Београд, 2003

Милетић С, Сретен Југовић, Право унутрашњих послова, Београд, 2009, С., Полицијско право, Полицијска академија, Београд, 2003

Милосављевић, Б. (1997). Наука о полицији. Београд: Полицијска академија

Милосављевић, Б. (1995). *Класична локална полиција и концепт полиције у заједници. Безбедно*

Милошевић М., *Организација полиције и функционисање полиције у кривичном поступку, Драслар партнер, Београд, 2005*

Петровић Н.; Стојановић С.; Одановић Г.; Бјелош М., *Род и реформа сектора безбедности у Републици Србији, Београдски центар за безбедносну политику, Београд 2010*

Петровић М., Прица М., *Посебно управно право са међународним управним правом, Ниш, 2012.ст*

Ратковић Р., *Основи политичких наука, Београд 1985*

Стојановић С.; Хаџић М. (ур), *Хронологија реформе сектора безбедности у Републици Србији 2000 – 2008, Центар за цивилно – војне односе, Београд 2009*

Талијан Момчило, Аранђеловић Душан, Велимировић Драган, *Организација и послови униформисаних припадника полиције, Виша школа унутрашњих послова, Београд 2001*

Прописи

Закон о полицији, "Службени гласник РС", бр. 6 од 28. јануара 2016, 24 од 26. марта 2018, 87 од 13. новембра 2018.

Уредба о начелима за унутрашње уређење Министарства унутрашњих послова "Службени гласник РС", број 60 од 20. јуна 2017.

"Constitution of the International Criminal Police Organization" (PDF). INTERPOL. 1956. Archived from the original (PDF) on 22 February 2016. Retrieved 12 March 2016.

Електронски извори

https://www.jstor.org/stable/10.7249/mg1102.10?seq=4#metadata_info_tab_contents

<https://law.jrank.org/pages/1669/Police-Organization-Management-Variation-in-style-structure.html>

<https://www.met.police.uk/>

<http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/direkcija-policije/>

<https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/114214.pdf>

<https://openoregon.pressbooks.pub/ccj230/chapter/5-3-policing-eras/#footnote-572-2>

<https://www.fbi.gov/about/faqs/how-many-people-work-for-the-fbi>

<https://www.westyorkshire.police.uk/>

<https://www.west-midlands.police.uk/about-us/structure>

<https://www.justice.gov/crs/file/836401/download>

https://en.wikipedia.org/wiki/Law_enforcement_in_the_United_States

<file:///C:/Users/user/Downloads/police-decentralisation---saferworld.pdf>

Сажетак

Организација полиције

У раду се анализира структура и организација органа државне управе - полиције. Обрађена је и реформа организације полиције кроз историју.

Описан је и анализиран развој полиције као државног органа како у домаћем тако и у упоредном праву. Изложене су специфичности у организацији полиције које одликују овај државни орган, као и концепти односно теорије о полицији и њеном раду.

Основни циљ мастер рада је детаљна анализа и опис организације полиције која је различито регулисана у упоредном праву и кроз различите историјске периоде, са циљем да се утврди да ли је решење садржано у нашем законодавству ефикасно и сврсисходно.

Кључне речи: полиција, организација, хијерархија, структура, државна управа

Summary

Police organization

The main topic that is being analyzed is the structure and organization of the police. The reform of the organization of the police throughout history has also been discussed.

The development of the police as a part of state in both domestic and comparative law is described and analyzed. The specifics in the organization of the police that characterize this department are presented, as well as the concepts or theories about the police and its work.

The main thesis is a detailed analysis and description of the organization of the police, which is regulated differently in comparative law and through different historical periods, in order to determine whether the solution contained in our legislation is efficient and purposeful.

Key words: police, organization, hierarchy, structure, state department

Биографија студента

Јовановић Милош рођен је 04.04.1989. године у Прокупљу. Основну школу „9. октобар“ у Прокупљу завршава 2004. године, док гимназију у Прокупљу завршава 2008. године.

По завршетку средње школе уписује Правни факултет 2011. године, а дипломира 2017. године. Након завршених основних студија уписује мастер академске студије 2018. године.

У априлу 2019. године заснива радни однос у канцеларији Јавног извршитеља у Прокупљу као помоћник извршитеља, у истој канцеларији ради и тренутно.